

**Комунальний заклад Львівської обласної ради
«Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Кафедра практичної психології**

Програма підвищення кваліфікації
педагогічних працівників (асистентів вчителя, вихователя; вчителя,
вихователя) закладів інклюзивної освіти за напрямом «Інклюзивне
навчання»

**«Психолого-педагогічна характеристика дітей з особливими освітніми
потребами та особливості роботи з ними в умовах інклюзивного
закладу освіти»**

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри практичної психології

(протокол № 4 від 14 березня 2022 р.)

Завідувач кафедри

Ігор КОРНІЄНКО

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною
радою

(Протокол № 4 від 28.04.2022 р.)

Голова науково-методичної ради

Павло ХОБЗЕЙ

Педагогічних працівників (асистентів вчителя, вихователя; вчителя, вихователя) закладів інклюзивної освіти за напрямом «Інклюзивне навчання» **«Психолого-педагогічна характеристика дітей з особливими освітніми потребами та особливості роботи з ними в умовах інклюзивного закладу освіти»**

Розробники:

Канд.псих.наук, завідувач кафедри практичної психології Корнієнко І.О.

Викладачка кафедри практичної психології, Маруніч Л.А.

Старша викладачка кафедри практичної психології, Єфімова С.

Загальні відомості

Мета: науково-методичний супровід професійного розвитку педагогічних працівників у їх підготовці до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах загальноосвітніх закладів дошкільної та середньої освіти.

Напрямок: забезпечення і підтримка навчання, виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, зокрема:

1. Усвідомлення та розуміння складної структури порушеного розвитку дітей з особливими освітніми потребами різних нозологій.
2. Забезпечення педагогічного супроводу дитини з ООП у навчально-виховному процесі для реалізації Права рівного доступу дітей до освіти.
3. Знання і розуміння основних принципів корекційної роботи.
4. Розуміння особливостей роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзивного закладу освіти

Місце надання освітньої послуги: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», заклади освіти Львівської області.

Обсяг: 30 годин.

Форма підвищення кваліфікації: очна, дистанційна.

Опис спецкурсу

Категорія слухачів	Характеристика спецкурсу
Педагогічні працівники (асистенти вчителя,	Лекцій: 16годин Практичні заняття: 12 годин

вихователя; вчителі, вихователі закладів інклюзивної освіти)	Семінарські заняття: 2 години
---	-------------------------------

Цілі спецкурсу: ознайомлення з основними категоріями, поняттями та принципами корекційної педагогіки; психолого-педагогічною характеристикою дітей різних нозологій, особливістю роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзивного закладу освіти та організації інклюзивного середовища, що є необхідним для успішної роботи педагога, який працює з такими дітьми.

Завдання спецкурсу:

- ознайомити слухачів з основними засадами організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами;
- сформувати компетентності педагога, які необхідні для ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;
- ознайомити з психолого-педагогічною характеристикою дітей при нейро типовому та порушеному онтогенезі;
- удосконалити вміння враховувати індивідуальні потреби й можливості дітей з особливостями психофізичного розвитку та попереджати труднощі, які можуть виникнути у процесі навчання.

Очікувані результати :

1. Впроваджує принципи корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.
2. Демонструє вміння визначати та враховувати індивідуальні потреби і можливості дітей з особливими освітніми потребами.
3. Має компетентності педагога, які необхідні для ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;

Контроль за знаннями слухачів проводиться: під час виконання завдань на семінарських заняттях за допомогою постановки дискусійних запитань.

Оцінювання у вербальній формі проводиться на основі отриманої зворотної інформації від слухачів про результативність підвищення кваліфікації з можливістю внесення змін у методику роботи зі слухачами курсів.

Засоби навчання:

Інформаційно-методичні

1. Навчально-методичний посібник Робота з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах інклюзивної освіти (Порадник для

педагогів)/ Глазунова К.М., Єфімова С.М., Маруніч Л.А. Львів: ЛОІППО, 2020 р. – 50 с.

Матеріально-технічні

Мультимедійна установка та комп'ютерна техніка для демонстрації презентаційного матеріалу та навчальних відео.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:
сертифікат

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Організаційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 2 години

Тема 1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля (практичне, 1 година)

Тема 2. Формування очікувань учасників (практичне, 1 година)

Модуль 1. Психолого-педагогічна характеристика дітей з ООП різних нозологій

Час за робочою навчальною програмою – 6 годин

Тема 1.1. Спеціальне та інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами. (лекція, 2 години)

План лекційного заняття

1.1.1. Сучасне розуміння поняття "особливі освітні потреби" у дитини.

1.1.2. Основні форми організації навчання дітей з ООП: інклюзивне, інтегроване, індивідуальне навчання.

1.1.3. Філософія інклюзії. Завдання, цілі та виклики інклюзивного навчання.

Тема 1.2. Психолого-педагогічна характеристика дітей з ООП (лекції 2 год. практичні заняття 2 год.)

План лекційного заняття

1.2.1. Поняття про типовий та порушений онтогенез. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей.

1.2.2 Особливості психічного розвитку дітей з ООП

1.2.3. Реалізація вчення Л.С.Виготського у сучасній спеціальній педагогіці та психології.

План практичного заняття

1.2.4. Огляд понять: корекція, компенсація (та її види), реабілітація та абілітація, зона найближчого розвитку та обхідні шляхи у навчанні та розвитку дітей з психофізичними. Опрацювання принципів визначення рівня актуального розвитку дитини.

1.2.5. Важливість розуміння складної структури дефекту для організації і проведення корекційної роботи з дитиною під час навчально-виховного процесу.

Модуль2. Особливості роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзивного закладу освіти.

Час за робочою навчальною програмою –10 годин

Тема 2.1. Основні принципи та особливості навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (лекції 4 години)

План лекційних занять

2.1.1 Основні принципи корекційного навчання.

2.1.2. Особливості навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами

1.2.3. . Рівні педагогічної підтримки учнів.

2.2.4. Адаптації та модифікації в навчальному процесі

Тема2.2. Організація інклюзивного середовища – необхідна умова успішної роботи педагога, який працює з дітьми з ООП. (практичні 2 години,)

План практичного заняття

2.2.1 *Розуміння поняття « інклюзивне середовище»*

2.2.2. Забезпечення особистісно орієнтованого спрямування освітнього та корекційного процесів.

Тема 2.3 Індивідуальний підхід до дітей з ООП, як засіб та основна умова реалізації корекційної спрямованості навчання (лекції 2 години, практичні 2 години)

План лекційного заняття

Тема 2.3.1 Індивідуальний підхід до дітей з ООП, як засіб та основна умова реалізації корекційної спрямованості навчання

Тема 2.3.2 Умови реалізації індивідуального підходу.

Тема 2.3.3 Зміст та прийоми реалізації індивідуального підходу

План практичного заняття

2.3.4. Здатність педагога визначати та враховувати індивідуальні особливості дитини з ООП.

Завдання до практичного заняття

2.3.5. Укласти план опрацювання теми із застосування одного з методів диференціації (дошка вибору; багаторівневі вправи, контракт на навчання..)

Модуль 3. Формування компетентностей педагога для реалізації інклюзивного навчання Час за робочою навчальною програмою –6 години

Тема 3.1. Здатність формувати мотивацію до навчання, корекційних занять та організовувати пізнавальну діяльність дітей (лекції 2 години, практичні 2 години)

План лекційного заняття

3

3.1.2. Чинники, які впливають на формування мотивації до навчання

3.1.3. Організація пізнавальної діяльності дітей з ООП різних нозологій.

Мотивація як практична умова успішного навчання

3.1.4 Здатність педагога визначати та враховувати індивідуальні особливості дитини з ООП.

3.1.5. Завдання : описати індивідуальні особливості дитини.

3.1.6. Основні компетентності вчителя для реалізації інклюзивного навчання.

Тема 3.2. Компетенції педагогічного партнерства та емоційно – етична компетентність(семінарські 2 години)

План семінарського заняття

3.2.1. Компетенції педагогічного партнерства (командний підхід до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, залучення асистента вчителя/вихователя, практичного психолога, дефектолога, вчителя-логопеда, інструктора ЛФК та інших спеціалістів до роботи з дитиною з ООП, співпраця між педагогами та батьками дитини.

3.2.2. Емоційно-етична компетентність (основні компоненти емоційного інтелекту та ознаки емоційної грамотності. Структура емоційної компетентності.

Запитання для практичних та семінарських занять

1. Дайте визначення понять «дитина з порушеннями психофізичного розвитку», «дитина з особливими освітніми потребами», «дитина з особливими потребами».
2. Назвіть основні категорії порушень психофізичного розвитку у дітей.
3. Як ви розумієте теорію про складну структуру аномального розвитку? Наведіть приклади первинного дефекту та вторинних відхилень при різних видах порушень психофізичного розвитку у дітей.
4. Дайте характеристику сучасних підходів до оцінки актуального розвитку дітей з психофізичними порушеннями.
5. Обґрунтуйте необхідність знань про дітей з порушеннями психофізичного розвитку для педагогів загальноосвітніх навчальних закладів з інклюзивною формою навчання.
6. Поняття про «зону найближчого розвитку» та обхідні шляхи у навчанні та розвитку дітей з психофізичними порушеннями
7. Реалізація вчення Л.С.Виготського у сучасній спеціальній та загальній педагогіці.
8. Загальні принципи корекційної роботи.

Модуль 4 освітня політика

Час за робочою навчальною програмою –4 години(лекції 4год.),
 Тема 4.1. Реформування освіти в Україні. Нова Українська школа.
 Програма розвитку освіти Львівщини.
 Тема 4.2. Атестація педагогічних працівників закладів освіти.
 Сертифікація

III. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Очна форма навчання

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Прак-тичні	Семі-нарські
Організаційно-мотиваційне заняття	2		2	
Тема 1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля			1	
Тема 2. Формування очікувань учасників			1	
Модуль 1 Психолого-педагогічна характеристика дітей з ООП різних нозологій	6	4	2	

Тема 1.1 <i>Спеціальне та інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами</i>	2	2		
Тема 1.2. . <i>Психолого-педагогічна характеристика дітей з ООП</i>	4	2	2	
Модуль 2 Особливості роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзивного закладу освіти.	10	8	2	
Тема 2.1. <i>Основні принципи та особливості навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами</i>	4	4		
Тема2.2. <i>Організація інклюзивного середовища – необхідна умова успішної роботи педагога, який працює з дітьми з ООП</i>	2		2	
Тема 2.3 <i>Індивідуальний підхід до дітей з ООП, як засіб та основна умова реалізації корекційної спрямованості навчання</i>	4	2	2	
Модуль 3. Формування компетентностей педагога для реалізації інклюзивного навчання	6	2	2	2
Тема 3.1. <i>Здатність формувати мотивацію до навчання, корекційних занять та організувати пізнавальну діяльність дітей</i>	4	2	2	
Тема3.2. <i>Компетенції педагогічного партнерства та емоційно – етична компетентність</i>	2	-		2
Модуль 4. Освітня політика	4	4		

з ООП												
Тема 2.3 <i>Індивідуальний підхід до дітей з ООП, як засіб та основна умова реалізації корекційної спрямованості навчання</i>	4	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Модуль 3. Формування компетентностей педагога для реалізації інклюзивного навчання	6	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Тема 3.1.Здатність формувати мотивацію до навчання, корекційних занять та організувати пізнавальну діяльність дітей	4	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Тема 3.2 Компетенції педагогічного партнерства та емоційно – етична компетентність	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0

Модуль 4. Освітня політика	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Тема 4.1. Реформування освіти в Україні. Нова Українська школа. Програма розвитку освіти Львівщини		2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Тема 4.2. Атестація педагогічних працівників закладів освіти. Сертифікація		2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вихідне діагностування, підведення підсумків	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
разом	30	16	8	0	0	1	2	2	0	1	0	0

Список літератури:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Дятленко Н. М., Софій Н.З., Мартинчук О. В., Найда Ю. М., під заг. ред. Войцехівського М. Ф.. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015.
2. Гаяш О. В. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням: Методичні рекомендації/ Укладач О. В. Гаяш. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2014.
3. Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник/ За ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
4. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.- метод. посібник /А. А. Колупаєва, Л. О Савчук. К. – Науковий світ, 2010.

5. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі, початкова ланка / за ред. В. І. Бондар, В. В. Зосенка. – К., 2004
6. Ервін. Е. Підготовка вчителів і вихователів до роботи в інклюзивних класах і групах /Е. Ервін, Д. Кугельмес. – Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», К., 2000
7. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч. курс та наук.-метод. посіб. / Т.В.Сак. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011.
8. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Заєркова Н. В., Трейтяк А. О. – К., 2016.
9. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даніленко Л. І., – К., 2007. – 128 с.
10. Колупаєва А. А., Єфімова С. М. Навчальний курс «Вступ до інклюзивної освіти». – К.: Науковий світ, 2010.
11. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: -К. Педагогічна думка, 2007.
12. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.
13. Матвеева М. Миронова С. Гречко Л. Психокорекційна робота в умовах інтегрованого навчання/Дефектологія №3, – 2009.
14. Назарина В. Дитина зі зниженим слухом в інтеграційній групі /Дефектологія 4, 2013
15. Никольская О.С. Проблемы обучения аутичных детей //Дефектология. –1995. – № 1.
16. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. Науково-методичний збірник: Вип. 9/ за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2015
17. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник/ за заг. ред. Колупаєвої А. А. – К.: «А.С.К.», 2012.
18. Постанова №872 КМУ «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 15. 08. 2011р.

19. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупасової А. А. – К., 2010.
20. Рибченко Л. К. Інклюзивне навчання дітей з аутизмом в загальноосвітній системі навчання // Актуальні питання корекційної освіти. – 2015. – № 5.
21. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі. Науково-методичний посібник К.: СПД-ФО Парашин, 2011.
22. Сварник М. Інклюзивна освіта в Україні: попередній аналіз ситуації/ Інклюзивна освіта. Збірник матеріалів проекту. – К.: 2013.
23. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка: підручник. – К. Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – част. I.